

**ENFLASYON MUHASEBESİ
SEMİNER NOTLARI**

İÇİNDEKİLER

- 1. 31.12.2003 YILI BİLANÇOSUNUN DÜZELTİLMESİ**
- 2. 01.01.2004' TEN SONRAKİ DÖNEMLERE AİT BİLANÇONUN DÜZELTİLMESİ**
- 3. 31.12.2003 TARİHİ İTİBARIYLA ENFLASYON DÜZELTMESİNE İLİŞKİN
ÖRNEK**
- 4. EKLER**

31.12.2003 YILI BİLANÇOSUNUN DÜZELTİLMESİ

(5024 SAYILI KANUNUN 5'INCI MADDESİYLE EKLENEN GEÇİCİ MADDE MADDE NO : GEÇİCİ MADDE 25)

(5024 Sayılı Kanunun 5'inci maddesiyle eklenen geçici madde: Yürürlük;01.01.2004) 31.12.2003 tarihli bilançoda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre, bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ise Vergi Usul Kanununun bu Kanunla değişik mükerrer 298 inci maddesinde yer alan hükümlere göre düzeltilir:

a) Düzeltme işlemi, Türkiye geneli için hesaplanan toptan eşya fiyatları genel endeksi göz önünde bulundurularak Maliye Bakanlığınca belirlenen düzeltme katsayıları kullanılarak yapılır. Düzeltme işlemi 1970 yılından itibaren uygulanır. Bu yıldan önce aktif ve pasife giren kalemler 1970 yılında girmiş kabul edilir.

b) Maddî duran varlıklar maliyet bedeli, malî duran varlıklar ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tâbi tutulur.

c) Maddî duran varlıklar, malî duran varlıklar ve özel tükenmeye tâbi varlıklar ile stokların maliyet veya alış bedelleri içinde yer alan ve tevsik edilebilen reel olmayan finansman maliyeti, ilgili varlığın maliyet veya alış bedelinden düşülür. Mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetini tevsik edememeleri halinde:

1) Son beş hesap dönemi içinde aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderlerinin reel olmayan kısımları; toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticarî kredi faiz oranına bölünmesi sonucunda belirlenen oranlar uygulanmak suretiyle bulunan tutar, maliyet ve alış bedelinden düşülür.

2) Söz konusu beş hesap döneminden önce aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderleri maliyet veya alış bedellerinden düşülmez.

d) Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

e) Öz sermaye kalemlerinin düzeltilmesinde, 1.1.2004 tarihinden önce ayrılan yeniden değerlendirme değer artış fonu gibi fonlar öz sermayeden düşülür. Bu ve benzeri fonların sermayeye ilavesi nedeniyle oluşan sermaye artışları sermaye artışı olarak dikkate alınmaz ve enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmaz.

f) 2003 yılı hesap dönemine ait beyannamede yer alan indirilemeyen geçmiş yıl malî zararları ile cari dönem malî zararları matrahın tespitinde mukayyet değerleri ile dikkate alınır.

g) 31.12.2003 tarihli bilançonun düzeltilmiş aktif toplamından düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş hisse senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş hisse senedi iptal kârları ile borç toplamının

f) Fiyat endeksi (TEFE); Devlet İstatistik Enstitüsünce Türkiye geneli için hesaplanan ve ilân edilen Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksini,

g) Reel olmayan finansman maliyeti; her türlü borçlanmada, borç tutarlarına (yabancı para üzerinden borçlanmalarda düzeltme tarihindeki Türk Lirası karşılıklarına), borcun kullanıldığı döneme ait TEFE artış oranının uygulanması suretiyle hesaplanan tutarı,

h) Toplulaştırılmış yöntemler;

aa) Basit ortalama yöntemi; gelir tablosu kalemleri ile stokların düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalınmaksızın dönem ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmasını,

ab) Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi; dönem sonu stok ve dönem içinde satılan mal maliyetinin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmasını (Bir önceki döneme ait düzeltilmiş satılan mal maliyeti enflasyon düzeltmesi yapılan dönemin sonuna taşıma katsayısı uygulanarak taşınır. Bu hesaplamalarda amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.),

i) Hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı; enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile bulunan katsayıyı,

j) Taşıma; malî tablolardaki parasal ve parasal olmayan tutarların, taşıma katsayısı kullanılarak ilgili dönemin sonundaki yeni değerlerinin hesaplanması işlemini,

k) Taşıma katsayısı; malî tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bir önceki dönemin sonundaki (yıl içinde işe başlayanlarda, işe başlanılan aya ilişkin) fiyat endeksine bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

l) Enflasyon fark hesapları; parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farklarının kaydedildiği hesapları,

m) Enflasyon düzeltme hesabı; parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesabı (Bu hesap enflasyon fark hesapları ile karşılıklı olarak çalışır. Parasal olmayan aktif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tâbi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan pasif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tâbi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir. Enflasyon düzeltme hesabının bakiyesi gelir tablosuna aktarılmak suretiyle kapatılır.),

n) Net parasal pozisyon; parasal varlıklarla parasal yükümlülükler arasındaki farkı,

İfade eder.

3. Düzeltme işleminde aşağıdaki tarihler esas alınır:

- a) Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetlerle malî duran varlıklar için; satın alma tarihi.
- b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sarfî inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddî duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddî olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tâbi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sarfî inşaat ve onarım hakedişleri, haklar ve şerefîyeler için; defterlere kayıt tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.).
- c) Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, hisse senetleri ihraç primleri, hisse senedi iptal kârları için; tahsil tarihi.
- d) Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için; ödeme tarihi.
- e) Aynî sermaye olarak konulan kıymetler için; mülkiyetin intikal ettiği tarih.
- f) Kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve net dönem kârının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için; tescil tarihi.
- g) Nakdî sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; ödeme tarihi, aynî sermaye karşılığı alınan hisse senetleri için; sermaye olarak konulan kıymetlerin mülkiyetinin intikal ettiği tarih, temettü karşılığı alınan hisse senetleri için; iştirak edilen şirket sermayesinin tescil tarihi.
- h) Parasal olmayan karşılıklar için; ilgili olduğu kıymetin düzeltmeye esas tarihi.

4. Düzeltme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddî duran varlıkların maliyet bedeline ve malî duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tâbi tutulur. Topplulaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tâbi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyarîdir.

Mükellefler; reel olmayan finansman maliyetini, toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait TEFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle belirlenen oranı uygulayarak da tespit edebilirler. Ancak bu yöntemi seçen mükellefler seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.

Belgelerde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olmayan kısımları ile üç aydan fazla vadeli olan ve vade farkı düzenlenen belge üzerinde ayrıca gösterilmeyen işlemlerde alacak ve borç senetlerinin reeskont işlemine tâbi tutulmasında esas alınan Merkez Bankasınca uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanan vade farkı tutarının reel olmayan kısımları bu madde hükümlerine tâbi tutulur.

Borsada işlem gören hisse senetleri, değerlendirme günündeki borsa rayici ile dikkate alınır. Bunlar için ayrıca düzeltme yapılmaz.

5. Mükellefler düzeltme işleminde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilirler. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçen mükellefler seçtikleri yöntemden, bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönememezler.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.

Yıllara sarfî inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin düzeltmeler, enflasyon düzeltme hesabı yerine yıllara sarfî inşaat enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir. Bu hesap işin bitiminde kâr/zarar hesabına intikal ettirilir.

Düzeltilme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon fark hesapları kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir, bu işlem kâr dağıtımını sayılmaz.

Enflasyon düzeltmesine tâbi tutulan değerlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunur.

Matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl malî zararları enflasyon düzeltmesine tâbi tutulmuş tutarları ile dikkate alınır.

6. Amortismanlar ve itfa payları, düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanır.

Kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabı da amortismanına tâbi iktisadi kıymetlerini bu maddede belirtilen hükümlere göre düzeltilmiş tutarları üzerinden amortismanına tâbi tutabilirler.

7. Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması halinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez. Ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl malî zararları mukayyet değerleri ile dikkate alınır. Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait fark hesapları için (5) numaralı bendin beşinci paragraf hükmü uygulanır.

8. (5024 Sayılı Kanununun 10/a maddesiyle yürürlüğü 30.12.2003 olarak belirlenen bent.) Maliye Bakanlığı;

a) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamları veya ciroları itibarıyla; enflasyon düzeltilmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye,

b) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamları veya ciroları itibarıyla hangi tür malî tabloların; enflasyon düzeltilmesine tâbi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye,

c) (3) numaralı bentte yer almayan kıymetler için düzeltmeye esas alınacak tarihi belirlemeye,

d) Ortalama ticarî kredi faiz oranının tespitine ilişkin usul ve esasları tespit etmeye,

e) Bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas alarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullandırmaya,

f) Parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye,

g) Net parasal pozisyon kâr/zarar hesabı yaptırmaya,

h) Enflasyon düzeltilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

Yetkilidir.

B) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Devlet İstatistik Enstitüsünün Toptan Eşya Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilân edilir

31.12.2003 TARİHİ İTİBARIYLA
ENFLASYON DÜZELTMESİNE İLİŞKİN ÖRNEK

ŞİRKETİN 2003 YILI BİLANÇOSUNUN 2003 YILI PARA DEĞERİNE GÖRE DÜZENLENMESİ

A ŞİRKETİ BİLANÇOLARI	31.Ara.03 TARİHİ BİLANÇO	BORÇ	ALACAK	31.Ara.03 END. BİLANÇO
HAZIR DEĞERLER	150.000			150.000
KISA VADELİ TİCARİ ALACAKLAR	5.245.020			5.245.020
DİĞER KISA VADELİ ALACAKLAR	250.000			250.000
STOKLAR	5.800.000			5.832.622
- Hammadde	3.468.250			3.468.250
- Mamul	2.331.750			2.331.750
- Enflasyon Fark Hesabı hammadde		10.740		10.740
- Enflasyon Fark Hesabı mamul		45.087		45.087
DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	200.000			200.000
-Devreden KDV	100.000			100.000
-Peşin ödenen giderler	-			-
-Geçici vergi	100.000			100.000
DÖNEN VARLIK TOPLAMI	11.645.020	32.622	-	11.677.642
İŞTİRAKLER	750.000			1.073.520
- İştirakler	750.000			750.000
- Enflasyon Fark Hesabı		323.520		323.520
MADDİ DURAN VARLIKLAR	5.331.128			8.646.678
- Makina ve Demirbaşlar	5.331.128		3.795.393	1.535.735
- Enflasyon Fark Hesabı		7.246.678	135.735	7.110.943
BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR	- 4.769.690			- 8.108.406
- Birikmiş Amortismanlar	- 4.769.690	1.798.258		- 2.971.432
- Enflasyon Fark Hesabı		90.441	5.227.415	- 5.136.974
DURAN VARLIK TOPLAMI	1.311.438	9.458.897	9.158.543	1.611.792
AKTİF TOPLAMI	12.956.458	9.514.724	9.158.543	13.312.639
BANKA KREDİLERİ	2.814.474			2.814.474
KISA VADELİ TİCARİ BORÇLAR	2.615.103			2.615.103
VERGİ KARŞILIĞI	315.304			315.304
KISA VADELİ BORÇLAR TOPLAMI	5.744.881	-	-	5.744.881
UZUN VADELİ BANKA KREDİLERİ	2.000.000			2.000.000
KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	75.000			75.000
UZUN VADELİ BORÇLAR TOPLAMI	2.075.000	-	-	2.075.000

SERMAYE	2.100.667			9.193.669
- Sermaye	2.100.667			2.100.667
- Enflasyon Fark Hesabı			7.093.002	7.093.002
SERMAYE YEDEKLERİ	1.997.175	1.997.175		-
KAR YEDEKLERİ	550.000			1.778.679
- Kar yedekleri	550.000			550.000
- Enflasyon Fark Hesabı			1.228.679	1.228.679
DÖNEM KAR ZARARI	488.735			795.362
- Dönem Kar Zararı	488.735			488.735
- Enflasyon Fark Hesabı		8.655.973	8.985.805	329.832
ENF DÜZ HES/ GEÇMİŞ YIL KAR ZARARI		6.298.157		- 6.298.157
ÖZSERMAYE TOPLAMI	5.136.577	16.951.305	17.284.281	5.492.758
PASİF TOPLAMI	12.956.458	16.951.305	17.307.486	13.312.639

Düzeltilme ile ilgili açıklayıcı notlar:

- **Hazır Değerler (Parasal Kalem)**

150.000 x 1 = 150.000 TL

- **Kısa Vadeli Ticari Alacaklar (Parasal Kalem)**

5.245.020 x 1 = 5.245.020 TL

3 aydan uzun vadeli satışlar olması durumunda vade farkının ayrıca kayıtlara alınması daha doğru bir yaklaşım olacaktır.

- **Diğer Kısa Vadeli Alacaklar (Parasal Kalem)**

250.000 x 1 = 250.000 TL

- **Stoklar**

Örneğimizde stoklar elde etme maliyetine göre kayıtlara alınmakta ve İlk Giren İlk Çıkar yöntemine göre değerlendirilmektedir. Kanunda stokların Maliye bakanlığınca uygun görülmesi halinde Toplulaştırılmış Yöntemler esas alınarak Basit Hareketli Ortalama veya Hareketli Ağırlıklı Ortalama yöntemlerine göre düzeltilebileceği belirtilmiştir. Burada her üç yöntem

uygulaması örneklenmiş .Ancak örneğimizdeki Mali Tablolarda Toplaştırılmış Yöntemler Kullanılmadan çözümü esas alınmıştır.(Ek 4)

I Yöntem; Basit Ortalama Yöntemi Kullanılması Durumu

	<u>31.12.2003 Tarihi</u>	
-Hammadde	3.468.250 x Dönem Ortalama Katsayısı (1.01434)	=3.517.984
-Mamul	2.331.750 x Dönem Ortalama Katsayısı (1.01434)	=2.365.187
	<u>5.800.000</u>	<u>5.883.171</u>

Dönem Ortalama katsayısı 30.09.2003 7.173,3
31.12.2003 7.382,1
14.554,4 / 2 = 7.277,7

$$7.382,1 / 7.277,7 = 1.01434$$

II Yöntem; Hareketli Ağırlıklı Ortalama Yönteminin Kullanılması Durumu

Hammadde	<u>Tarihi</u> 31.12.2003	<u>Katsayı</u>	<u>Düzeltilmiş Değer</u> 31.12.2003	<u>Hareketli Ort.</u> <u>Düzeltilme Katsayısı</u>
D.Başı Stok	2.600.000	x 1.13942	2.962.492	
D.İçi Alış ve Giderler	<u>33.637.500</u>	x	<u>34.356.494</u>	
	36.237.500		37.318.986	1,0298

Mamul	<u>Tarihi</u> 31.12.2003	<u>Düzeltilmiş Değer</u> 31.12.2003		
D.Başı Stok	1.600.000	x 1.13942	1.823.072	
D.İçi Alış ve Giderler	<u>43.255.410</u>		<u>44.180.695</u>	
	44.855.410		46.003.767	1,0256

Düzeltilmiş Stoklar

Hammadde	3.468.250 x 1,0298 =	3.571.604
Mamul	<u>2.331.750</u> x 1,00256 =	<u>2.391.443</u>
	5.800.000	5963.047

III Yöntem ; Stok Devir Hızı

Stok Devir Hızı : $\frac{\text{Satılan Malın Maliyeti} / \text{DB Stok} + \text{DS Stok}}{2}$: Formülünden

Mamül Stok İçin : $\frac{42.523.000}{2} / \frac{1.600.000 + 2.331.750}{2} : \frac{42.523.000}{1.965.875} : 21,63$

Bekleme Süresi : 360 / 21,63 : 16 gün

31.12.2003 itibariyle 16 gün öncesi 14 Aralık Düzeltme Katsayısı 1'dir.

Hammadde Stok İçin : $32.769.250 / \frac{2.600.000 + 3.468.250}{2}$: 10,8

Bekleme Süresi : 360 / 10,8 : 33 gün

Bu süreye, mamulün içindeki hammadde payının (ör: %70) bekleme süresi de eklenmelidir. Dolayısıyla, mamul bekleme süresi: 33 gün + 11 = 44 gün olarak hesaplanır.

31.12.2003 itibariyle Kasım 2003 Endeksine isabet eden buna göre

$3.468.250 * 1.00626$: 3.489.961.- TL eder

	31.12.2003 Tarihi Stok	31.12.2003 Düzeltilmiş Stok
Hammadde	3.468.250	3.489.961
Mamul	2.331.750	2.331.750
	-----	-----
	5.800.000	5.890.521

VI Yöntem` ; Esas Alınan Yöntem :

Stok giriş tarih ve tutarların defter ve belgelerden tespit edilmesi durumunda kullanılması zorunlu olan yöntem

Örneğimizde (Ek 4) Stoklar Düzeltme Katsayısı ile kayıt tarihlerinden 31.12.2003 tarihine kadar düzeltilmiştir. Düzeltme farkları aşağıdaki gibi kayıt edilecektir.

31/12/2003	
Mamul Enf.Fark Hesabı	45.087
Hammadde Enf.Fark Hesabı	10.740
Enf.Düzeltilme Hesabı (Hammadde)	10.740
Enf.Düzeltilme Hesabı (Mamul)	45.087
/	

Düzeltilme hesabı bakiyesi geçmiş yıl K /Z alınacaktır.

Enflasyon Düzeltilme Hesabı	55.827
G.Yıl K / Z	55.827

Örneğimizde stoklara Finansman Gideri yüklenmediği ve alımların 3 aydan düşük vadeli olduğu kabul edilmiştir.

• **Diğer Dönen Varlıklar (Parasal)**

200.000 x 1 =200.000 TL

• **Mali Duran Varlıklar**

İştirakler,mali tablolarda maliyet bedeli ile yer almaktadır.İştirakler maliyet bedeli ile bilançoda gösterildiğinden parasal olmayan değerlerdir.Şirketin iştirak ettiği kuruluşlar ve iştirak bedeli aşağıdaki gibidir. ;

Tablo 7

2003 Yılı İştirak Düzeltilimi Tablosu

Şirket Adı	İştirak Tarihi	İştirak Tutarı	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Değeri
B Şirketi	01.01.2002	750.000	1.43136	1.073.520

Muhasebe Kaydı ;

31/12/2003

İştirak Enflasyon Fark Hesabı 323.520

İştirak Enflasyon Düzeltilme Hesabı 323.520

Enflasyon Düzeltilme Hesabı 323.520

Geçmiş yıl K / Z 323.520

Bununla beraber iştiraklerin değerlemesi yapılırken, iştirakin DAF ‘tan karşılanan ve bedelsiz olarak elde edilen iştirak hisselerinin iptal edilmesi gerekmektedir. Kar yedeklerinden veya nakit karşılığı edinilen iştirak hisseleri ise endekslemeye tabi tutulacaktır.

- **Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar**

İşletmenin sahip olduğu sabit kıymetler (maddi ve maddi olmayan) parasal olmayan kıymetler olduğundan işletmeye girdiği döneme ait düzeltme katsayısı ile düzeltilecektir. Düzeltme esas olarak tarihi maliyetler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Maddi Duran Varlıklara yüklenmiş Reel olmayan finansman giderleri tenzil olduktan sonra düzeltme yapılmıştır. (Ek 5)

Reel olmayan Finansman Gideri Hesabı ;

5 nolu makina : Maliyet =	575.000
: 3 aylık faiz (30/09-31/12)	115.735
	690.735TL

3 aylık faiz : % 20.13

3 aylık TEFE : % 15,78 buna göre

$575.000 \times \% 15,78 = 90.735\text{TL}$ Reel olmayan faiz

Düzeltmeye esas maliyet $690.735 - 90.735 = 600.000$ TL dir.

4 nolu makina 9 ay vade ile 195.000.TL ile satın alınmıştır.

(Üç ayı aşan kısma reeskont yapılmıştır).

B.S. Reeskont : $195.000 \times 36000 / (36.000 + (60 \times 180)) = 150.000\text{.TL}$ buna göre

Ana para : 150.000.TL

Faiz : 45.000.TL

6 Aylık Vade Farkı Oranı : % 30

6 Aylık TEFE : % 30,45

$150 \times \% 30 = 45.000$ Reel olmayan faiz

Düzeltmeye esas maliyet $195.000 - 45.000 = 150.000\text{.TL}$ dir.

Toplam Reel olmayan faiz $45.000 + 90.735 = 135.735\text{.TL}$

Yapılacak Muhasebe Kayıtları :

-Yeniden Değerleme Farkları İptali

M.D.V. D.Artış Fonu	1.997.175	
Birikmiş Amortisman	1.798.258	
Maddi Duran Varlık Maliyet	3.795.393	

-Reel olmayan faiz düzeltme

B.Amortisman	90.441	
Enflasyon Düzeltme Hesabı	45,294	
Makina	135.735	

-Makine / Demirbaş Enflasyon Düzeltmesi

Makina / Demirbaş Enflasyon Farkı H.	7.246.678	
Enflasyon Düzeltme H.	2.019.262	
B.amort.Enf.Düz. Farkı H.	5.227.416	

Enflasyon Düz. H.	1.973.968	
G.Yıl K / Z	1.973.968	

Böylece sabit kıymetler üzerinde bulunan yeniden değerlendirme sonucu oluşan değerler iptal edilmiştir. Yapılan düzeltme işlemi (Ek 5)' da sunulmuştur.

- **Banka Kredileri (Nakdi)**

2.814.474 x 1 = 2.814.474

- **K.V. Ticari Borçlar (Nakdi)**

2.615.103 x 1 = 2.615.103 TL

- **Vergi Karşılığı (Nakdi)**

315.304 x 1 = 315.304 TL

- **U.V. Banka Kredileri**

2.000.000 x 1 = 2.000.000 TL

- **Kıdem Tazminatı Karşılığı**

75.000 x 1 = 75.000 TL

- **Sermaye (Parasal Olmayan)**

Kayıtlarda sermaye ödendiği tarihteki değeri ile yer aldığından nakti olmayan bir kalemdir ve düzeltmeye tabî tutulması gerekir.

Sermaye düzeltilmesi aşağıdaki gibidir:

2003 Yılı Sermaye Düzeltimi Tablosu

ÖDEME TARİHİ	ÖDEME TUTARI	DÜZELTME	DÜZELTİLMİŞ
		KATSAYISI	SERMAYE
Şub.96	60.667	28,4913	1.728.473
Haz.98	590.000	7,4155	4.375.127
Ağu.00	666.667	3,0849	2.056.580
Tem.01	283.333	1,8829	533.488
Ara.03	500.000	1	500.000
TOPLAM	2.100.667		9.193.669

- Sermayeye ilave olunmuş DAF dikkate alınmaz.
- Nakdi ödemeler ödendiği tarihte dikkate alınır.
- Yedeklerden ilaveler tescil tarihinden itibaren dikkate alınır.
- Aynı Sermaye mülkiyet intikal tarihi dikkate alınır.

Yapılması Gereken Düzeltme Kaydı ;

_____ / _____	
Enflasyon Düzeltme Hesabı	7.093.002
Sermaye Enflasyon Farkı Hesabı	7.093.002
_____ / _____	
G.yıl K / Z	7.093.002
Enflasyon Düzeltme Heasbı	7.093.002
_____ / _____	

- **Sermaye Yedekleri**
Tamamı MDV ve DAF'ından oluştuğundan iptal edilmiştir. (Bknz M.D.V)
- **Kâr Yedekleri**
Tarihi değerlerle kayıtlarda yer aldığından düzeltilme işlemine tabî tutulmuştur.

2003 Yılı Kâr Yedekleri Düzeltimi Tablosu

YIL	TUTAR	DÜZELTME	DÜZELTİLMİŞ
		KATSAYISI	YEDEKLER
1997	50.000	9,37172	468.586
1998	150.000	6,0753	911.295
2002	350.000	1.13942	398.798
TOPLAM	550.000		1.778.679

_____/_____
Enflasyon Düz.Hesabı 1.228.679

Yedekler Enflasyon Farkı 1.228.679

_____/_____
G.yıl K / Z 1.228.679

Enflasyon Düzeltme Hesabı 1.228.679

_____/_____

• **Dönem Kâr Zararı**

Dönem içindeki tüm gelir ve giderler tarihi değerler ile kayıtlarda yer aldığından tamamının düzeltmeye tabî tutulması gerekmektedir. Düzeltme işlemleri (Ek 6)'de verilmiştir.

31.12.2003 Gelir Tablosunda	Parasal Kayıp Kazanç Öncesi Kar	263.708
	Net Parasal Pozisyon Karı	531.654
	Dönem Net Karı	795.362

Olarak yer almaktadır.

Dönem Zararı Sermaye Değişim Tablosu ilede kendini göstermektedir;

+ Önceki Dönem Özkaynak Toplam	4.174.191
+ Sermaye Artışı	500.000
<-> Temettü ödemesi	-
Net Kar Öncesi Özkaynak Toplamı	4.674.191
Dönem sonu özkaynak Toplamı	<u>5.469.553</u>
Dönem Karı	795.362

Ancak Kanun'da 31.12.2003 yılı zararı düzeltme öncesi değerle yer alacağı ve tüm düzeltmelerin geçmiş yıl kar zararları olarak niteleneceği belirtilmiş olması nedeniyle dönem mukayyet K / Z harici kısım geçmiş yıl kar zararına aktarılacaktır.

Muhasebe Kaydı :

_____/_____

Dönem K/ Z Enflasyon Farkı Hesabı 329.833
Geçmiş Yıl K / Z 329.833

_____/_____

11.5. NET PARASAL POZİSYON KÂR ZARARI

Net pozisyon kâr zarar tablosu (Ek 7)'de verilmiştir.

Çalışmamızda kullanılan 2003 yılı endeks bilgileri (Ek 1 ve 2 de)'de verilmiştir.

Endeks bilgileri Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından Tüketici Fiyat Endeksi baz alınarak hazırlanmaktadır.

EKLER

- 1- 31.12.2003 itibariyle DİE tarafından yayınlanmış TEFİE Endeksi
- 2- Düzeltme Katsayıları Tablosu
- 3- Hammadde / Mamul stok düzeltme tabloları
- 4- MDV Düzeltme Tablosu
- 5- Düzeltmiş Bilanço
- 6- Düzeltmiş Gelir Tablosu
- 7- Net Parasal Pozisyon Kar / Zararı
- 8- Düzeltmiş Sermaye ,Yedek ,İştirak Tablosu
- 9- Parasal ve Parasal Olmayan Kalemler Listesi
- 10- Reel Olmayan Finansman Maliyeti içeren Kıymetler

EK : 9**PARASAL VE PARASAL OLMAYAN KALEMLERİN LİSTESİ****PARASAL OLMAYAN AKTİF KALEMLER**

<u>HESAP KODU</u>	<u>HESAP ADI</u>
10,12,13,22,23, vs	*Yabancı Para Cinsinden Olan Hesaplar - Yabancı Para Kasası - Döviz Tevdiat Hesapları - Yabancı Paralı Çekler - Yabancı para Cinsinden Alacaklar vs
110	HİSSE SENETLERİ
119/..	HİSSE SENETLERİ DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
150-158	STOKLAR
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
170-178	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM MALİYETLERİ
179	TAŞERONLARA VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
180	GELECEK AYLARA AİT GİDERLER
195	İŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı sürece)
197	SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI (Stok ve maddi duran varlık kalemleriyle ilgili olmak kaydıyla)
24	MALİ DURAN VARLIKLAR (Bağlı menkul kıymetlerdeki
tahviller hariç	
250-258	MADDİ DURAN VARLIKLAR
259	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı
sürece)	
260-268	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR
269	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı
sürece)	
270-278	ÖZEL TÜKENMEYE TABİ VARLIKLAR
279	VERİLEN AVANSLAR (Fiyat artışları işletmeye yansıtılmadığı
sürece)	
280	GELECEK YILLARA AİT GİDERLER
293	GELECEK YILLAR İHTİYACI STOKLAR
294	ELDEN ÇIKARILACAK STOKLAR VE MADDİ DURAN
VARLIKLAR	
298	STOK DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
299	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR

PARASAL OLMAYAN PASİF KALEMLER

<u>HESAP KODU</u>	<u>HESAP ADI</u>
3 ve 4. Grup	YABANCI PARA CİNSİNDEN OLAN HESAPLAR
34	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışları alıcıya yansıtılmadığı
sürece)	
35	YILLARA YAYGIN İNŞAAT VE ONARIM HAKEDİŞLERİ
380	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER
480	GELECEK YILLARA AİT GELİRLER
5	ÖZKAYNAKLAR
	<u>PARASAL AKTİF KALEMLER</u>
10	HAZIR DEĞERLER (TL. Hesapları)
111	ÖZEL KESİM, TAHVİL, SENET BONOLARI
112	KAMU KESİMİ, TAHVİL, SENET VE BONOLARI
118	DİĞER MENKUL KIYMETLER
119	MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI
12	TİCARİ ALACAKLAR
13	DİĞER ALACAKLAR
159	VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye
yansıdığı sürece)	
181	GELİR TAHAKKUKLARI
19	DİĞER DÖNEN VARLIKLAR (Parasal olmayanlar hariç)
195	İŞ AVANSLARI (Fiyat artışları işletmeye yansıdığı sürece)
197	SAYIM VE TESELLÜM NOKSANLARI (Parasal olmayanlar
hariç)	
22	TİCARİ ALACAKLAR
23	DİĞER ALACAKLAR
240	BAĞLI MENKUL KIYMETLER
	İÇERİSİNDE YER ALAN TAHVİLLER BONOLAR
241	BAĞLI MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ
	KARŞILIĞI (-) (Tahvil ve bonolara ait olanlar)
259-269-279	VERİLEN AVANSLAR HESAPLARI
	(Fiyat artışları işletmeye yansıdığı sürece)
281	GELİR TAHAKKUKLARI
291	GELECEK YILLARDA İNDİRİLECEK KATMA DEĞER
VERGİSİ	
292	KATMA DEĞER VERGİSİ
295	PEŞİN ÖDENEN VERGİLER VE FONLAR
297	DİĞER ÇEŞİTLİ DURAN VARLIKLAR

PARASAL PASİF KALEMLER

30	MALİ BORÇLAR
32	TİCARİ BORÇLAR
33	DİĞER BORÇLAR
34	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışlarının alıcıya yansıtılması
durumunda)	
36	ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER
37	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI
381	GİDER TAHAKKUKLARI
39	DİĞER KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR
397	SAYIM VE TESELLÜM FAZLALARI (Stok, hisse senedi ve
maddi duran varlıklar gibi parasal olmayan kalemler hariç)	
40	MALİ BORÇLAR
42	TİCARİ BORÇLAR
43	DİĞER BORÇLAR
44	ALINAN AVANSLAR (Fiyat artışlarının alıcıya yansıtılması
durumunda)	
47	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI
481	GİDER TAHAKKUKLARI
49	DİĞER UZUN VADELİ KAYNAKLAR

EK:10**Reel Olmayan Finansman Maliyeti İhtiva Edebilen İktisadi Kıymetler**

150	Üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak üzere işletmede bulundurulmuş hammadde ve malzemeler
151	Henüz tam mamul haline gelmemiş ancak direkt ilk madde ve malzeme ile direkt işçilik ve genel üretim giderlerinden belli oranlarda pay almış üretim aşamasındaki mamuller
152	Üretim çalışmaları sonunda elde edilen ve satışa hazır hale gelmiş bulunan mamuller
153	Herhangi bir değişikliğe tabi tutulmadan satmak amacıyla işletmeye alınan ticari mallar
157	Diğer stok kalemlerinin hiç birinin kapsamına alınmayan ürün, artık ve hurdalar
240	İştiraklerdeki sermaye payları hesabında aranan asgari yüzdeleri taşımadığı için iştirakler hesabında izlenemeyen, ancak uzun vadede elde tutulması amaçlanan hisse senetleri ile hisse senetleri dışında kalan ve uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklarla veya paraya dönüşme niteliği kaybaldığı için elde tutulan menkul kıymetler
242	İşletmenin, doğrudan veya dolaylı olarak diğer şirketlerin yönetimine ve ortaklık politikalarının belirlenmesine katılmak üzere edindiği hisse senetleri veya ortaklık payları
245	İşletmenin doğrudan veya dolaylı olarak yüzde 50 oranından fazla sermaye ya da oy hakkına veya en az bu oranda yönetim çoğunluğunu seçme hakkına sahip olduğu iştiraklerin sermaye payları
250	İşletmeye ait her türlü arazi ve arsalar
251	Herhangi bir işin gerçekleşmesini sağlamak veya kolaylaştırmak için, yeraltında veya yerüstünde inşa edilmiş yeraltı ve yerüstü düzenleri
252	Her türlü binalar ve müteammim cüzüleri
253	Üretimde kullanılan her türlü makine, tesis ve cihazlar
254	İşletme faaliyetlerinde kullanılan tüm taşıtlar
255	İşletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kullanılan her türlü büro makine ve cihazları ile döşeme, masa, koltuk, dolap, mobilya gibi maddi duran varlıklar
258	Yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak olan, her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerle ilgili harcamaların yapıldığı yatırımlar
271	Arama amacıyla yapılan işlemlerle ilgili arama giderleri
272	Açık işletmelerde, maden üstündeki örtüyü kaldırmak veya yeraltındaki maden yataklarına girmek, bu yatakla yerüstü arasında genel kütleli tüketilmesine kadar sürekli bir bağlantı kurmak ve maden yataklarını üretime elverişli parçalara bölmek, gerek insanların gerekse araçların gidip gelme ve havalandırılmalarını ve cevherin taşınmasını sağlamak amacıyla açılacak olan düşey, yatay ve eğimli yol, mecaz ve benzeri faaliyetlerin gerektirdiği giderlerle; petrol işlemlerinden kuyu açma, temizleme, derinleştirme, bitirme veya bu işlemlere hazırlık için yapılan işçilik, yakıt, tamir ve bakım, nakliye, ikmal, malzeme vb. hazırlık ve geliştirme giderleri